

O2 Finland Ab
William Ruuthin katu 2
48600 KOTKA

KONTAKTMYNDIGHETENS UTLÅTANDE OM PROGRAMMET FÖR MILJÖ-KONSEKVENSBEDÖMNING AV VINDKRAFTSPARKEN I RAJAMÄENKYLÄ

1.PROJEKT

Projektets namn: Vindkraftspark i Rajamäenkylä

Den projektansvarige: O2 Finland Ab

Den projektansvariges MKB-konsult: Sito Oy

Bedömningsprogrammet har anlänt till kontaktmyndigheten 4.4.2014.

Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB)

Syftet med lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning är att främja bedömning av projektets miljökonsekvenser och ett enhetligt iakttagande i planeringen och beslutsfattandet samt att samtidigt öka medborgarnas tillgång till information och möjligheter att delta.

I vindkraftsprojekt där det enskilda antalet vindkraftverk är minst 10 och den totala effekten av vindkraftverken är minst 30 MW tillämpas ett MKB-förfarande på basis av punkt e) vindkraftsprojekt under punkt 7) energiproduktion i projektförteckningen som finns i 6 § i MKB-förordningen.

I det första av bedömningsförfarandets två skeden behandlas miljökonsekvensbedömningsprogrammet, som är den projektansvariges plan om vilka alternativ det finns för projektet, vilka miljökonsekvenser som ska utredas och med vilka metoder samt hur bedömningsförfarandet kommer att ordnas. På basis av utlåtandena och åsikterna som framförs om bedömningsprogrammet ger kontaktmyndigheten ett eget utlåtande om programmet, som bör beaktas när bedömningsprogrammet verkställs.

På basis av utlåtandena och åsikterna som framförs om bedömningsprogrammet utarbetas en miljökonsekvensbeskrivning, som ger information om projektet och projekialternativen samt en enhetlig uppskattning av deras miljökonsekvenser. Utgående från utlåtandena och åsikterna som ges om beskrivningen sammanställer kontaktmyndigheten ett eget utlåtande, i vilket granskas hur kraven som ställs på innehållet i en bedömningsbeskrivning enligt MKB-förordningen har fullföljts. MKB-förfarandet avslutas i och med detta.

Bedömningsbeskrivningen och kontaktmyndighetens utlåtande om beskrivningen bifogas till eventuella tillståndsansökningar eller andra ansökningar som fordras för att projektet ska kunna genomföras. I beslut om projektet måste det framgå på vilket sätt bedömningsbeskrivningen och kontaktmyndighetens utlåtande om den har beaktats.

Bedömningsförfarandets anknytning till förfaranden enligt andra lagar

Förfarandet har förenats med planläggningsförfarandet enligt markanvändnings- och bygglagen (MBL).

Projektets syfte och läge

Bakgrunden till vindparksprojektet är de klimatpolitiska mål som Finland har förbundit sig till genom internationella avtal och som medlem av EU. En mångsidig energiproduktion har också lyfts fram som en central prioritet i Österbottens landskapsprogram för åren 2011–2014. Syftet med vindkraftsparken är att producera el med vindkraft till det riksomfattande elnätet. Projektet ligger i närheten av Storå och Rajamäenkylä i Bötom. Projektområdet är ca 99 km². Närmaste bebyggelse ligger längs Lappfjärds å–Storå och Heikkilänjoki på den södra sidan av projektområdet och i Rajamäenkylä och Uuro. Avståndet från projektområdet till kusten är ca 20 km.

Projektalternativ

Två alternativa sätt att genomföra projektet samt ett så kallat nollalternativ (att projektet inte genomförs) granskas.

Alternativ 1: En vindkraftspark med 107 kraftverk på det cirka 99 km² stora projektområdet. Vindkraftverkens totala höjd blir högst 210 m (mätt till rotorns högsta punkt). Varje kraftverk har en effekt på 2-3 MW.

Alternativ 2: En vindkraftspark med 80 kraftverk på det cirka 99 km² stora projektområdet. Vindkraftverkens totala höjd blir högst 210 m (mätt till rotorns högsta punkt). Varje kraftverk har en effekt på 3,3 MW.

I fråga om elöverföringen sluter vindkraftsproducenten ett avtal med innehavaren av distributionsnätet om anslutning till elnätet och om elöverföringen. Elektriciteten som produceras överförs via elstationen som byggs i området till det befintliga elnätet (Fingrids 220 kV:s kraftledning Ulfaby–Kristinestad). För elöverföringen finns två alternativ:

Alternativ A: Den el som produceras överförs via en elunderstation som byggs i området med en kraftledning för 110 kV till Fingrids existerande kraftledning Ulfaby-Kristinestad för 220 kV. Fingrid planerar att bygga om ledningen till en ledning för 400 kV.

Alternativ B: Anslutningen görs med en kraftledning för 110 kV till Fingrids elunderstation i Storå och därifrån längs den existerande kraftledningsrutten till elunderstationen i Flybäcken i Kristinestad.

Tillstånd och beslut som projektet förutsätter

Genomföring av vindkraftsprojektet fordrar flera tillstånd och beslut. I bedömningsbeskrivningens punkt 1.8 framförs på ett övergripande sätt de tillstånd och beslut som behövs. Kontaktmyndigheten påpekar att bullret från vindkraftverken kan orsaka oskäligt besvär (buller och reflexer) som avses i lagen om grannelagsförhållanden (26/1930), varvid byggandet fordrar miljötillstånd. Vindkraftverken bör placeras tillräckligt långt från bebyggelse och andra störningskänsliga objekt så att miljötillstånd inte behövs. I miljökonsekvensbedömningen bör det utredas huruvida i de framförda alternativen uppstår områden som fordrar miljötillstånd. Om miljötillstånd behövs, beviljas det på skild ansökan som gjorts till kommunen efter att kontaktmyndigheten har gett utlåtande om bedömningsbeskrivningen. Projektområdet ligger i kommunerna Storå och Bötom, vilket betyder att enligt miljöskyddslagen (96/2000) är det regionförvaltningsverket som avgör tillståndsärendet.

I byggskedet uppstår betydande mängder överskottsjord i projektområdet. Deponeringen av överskottsjorden kan bilda en jordavstjälningsplats, vilken kan fordra miljötillstånd av kommunens miljövårdsmyndighet om mängden massa som deponeras understiger 50 000 ton. Regionförvaltningsverket är tillståndsmyndighet för jordavstjälningsplatser för mer än 50 000 t.

Anknytning till andra projekt, planer och program

Till projektet ansluts internationella, nationella och regionala planer och program. Även vindkraftsprojekt som är aktuella eller planeras i närområdet inverkar på projektet. I punkt 1.9 i bedömningsprogrammet har på ett övergripande sätt behandlats de planer och program som påverkar projektet samt andra vindkraftsprojekt i närområdet. Dessutom bör eventuella andra projekt som planeras i området utredas, eftersom de kan samverka med detta aktuella vindkraftsprojekt.

Bedömningsförfarandets anknytning till förfaranden enligt andra lagar

Samtidigt med bedömningen utarbetas delgeneralplaner för Rajamäenkylä vindkraftsområde i Storå kommuns område och i Bötom kommuns område och utredningarna som blir färdiga under bedömningens förlopp betjänar utöver MKB-förfarandet även planläggningen av området. Delgeneralplaneringen är dock en självständig process som regleras av markanvändnings- och bygglagen.

2. KUNGÖRELSE AV BEDÖMNINGSPROGRAMMET OCH HÖRANDE

Kungörelsen och bedömningsprogrammet har varit framlagda till påseende 18.4–6.6.2014 på de officiella anslagstavlorna i Storå kommun och Bötom kommun samt i Kristinestads stad och Kauhajoki stad. Handlingarna skickades också till huvudbiblioteken i Storå, Bötom, Kristinestad och Kauhajoki som ställde fram dem för allmänheten. Ett för alla öppet evenemang ordnades

13.5.2014 kl. 16.00–18.00 på ungdomsgården i Vanhakylä enligt principen om öppet hus.

Utlåtande om projektet har begärts av följande: Digita Oy, NTM-centralen i Södra Österbotten, ansvarsområdet för näringar, arbetskraft, kompetens och kultur, NTM-centralen i Södra Österbotten, ansvarsområdet för trafik och infrastruktur, Etelä-Pohjanmaan liitto (Södra Österbottens förbund), landskapsmuseet Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo, Finavia Abp, Fingrid Abp, Flygvapnets huvudstab, Meteorologiska institutet, viltvårdsföreningen Isojoen-Karijoen riistanhoitoyhdistys, Storå kommun, Bötom kommun, Kauhajoki stad, Kristinestads stad, Trafikverket, Trafiksäkerhetsverket, Refionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, miljöhälsovård, Världsnaturfondens Finlands fond, (WWF) Havsörnsarbetsgruppen, Forststyrelsen Österbottens naturtjänster, skogsvårdsföreningen Metsänhoitoyhdistys Isojoki-Karijoki, MTK Etelä-Pohjanmaa, NTM-centralen i Österbotten, fiskerienheten, Österbottens museum, Huvudstabens logistikavdelning, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, Helsingfors, Satakuntaliitto, Finlands naturskyddsförbunds Österbotten distrikt r.f., Finlands skogscentral/Södra och Mellersta Österbotten, Finlands viltcentral Österbotten, Suupohjan Lintutieteellinen Yhdistys ry, samkommunen Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä/Ympäristöpalvelut, Kommunikationsverket.

Kopior av de ursprungliga utlåtandena har skickats till den projektansvarige. Nedan framförs utlåtandena i delvis förkortad form.

3. SAMMANDRAG AV UTLÅTANDEN OCH ÅSIKTER

Allmänt

Sammanlagt 18 utlåtanden och 6 åsikter har lämnats in.

I utlåtandena anmärks bl.a. på buller- och skuggningsolägenheterna som bebyggelsen utsätts för samt vindkraftverkens konsekvenser för fågelbeståndet. Dessutom påpekas den bristfälliga bedömningen av gemensamma konsekvenser.

Utlåtanden

Bötom kommun

I sitt utlåtande konstaterar kommunstyrelsen följande: Runt projektområdet finns flera vindkraftsprojekt. Det är viktigt att bedöma de sammantagna konsekvenserna av projektet och de övriga projekten i närområdet såsom konsekvenserna av buller samt ljus- och skuggbildning för landskapet, miljön, naturen och människorna. I fråga om elöverföringen bör bl.a. för byggandet av överföringsledningar utredas samarbetet mellan olika aktörer. I projektområdet ingår bl.a. en del av Karhunkangas grundvattenområde. Det bör avgränsas så att det ligger utanför projektområdet. I planeringen bör man även i övrigt ta hänsyn till grundvattenområdena och vattentäkterna så att de inte utsätts för risker.

I bedömningsbeskrivningen bör man utreda bl.a. riskfaktorerna på grund av is från kraftverken, hur man förebygger riskerna samt begränsning av vistelse i området och eventuella säkerhetsområden.

I bedömningsbeskrivningen bör man utreda konsekvenserna av parken och de olika projekialternativen för bl.a. människorna, landskapet, områdesanvändningen, samhällsbyggandet och näringsverksamheten.

Digita Oy

Digita Oy konstaterar följande i sitt utlåtande: På basis av våra tidigare erfarenheter är det mycket sannolikt att vindkraftverken i Rajamäenkylä kommer att störa mottagningen av tv-sändningar eller t.o.m. förhindra mottagningen av sändningar helt och hållet på ett mycket stort område. Därför bör störningarna som vindkraftverken eventuellt orsakar för tv- och radiosändningarna samt för det trådlösa bredbandet utredas tillsammans med Digita och teleoperatörerna innan bygglov eller andra tillstånd beviljas för vindkraftverken. Vindkraftverken i Rajamäenkylä stör inte Digitas dataöverföringsförbindelser (länkar).

Dessutom bör man även i större utsträckning ta hänsyn till samverkan med närområdets övriga projekt för radio- och tv-programmen som skickas via radio- och tv-stationen på Bötomborgen. Om det anses att tv- och radiosändningarna måste vara störningsfria och säkerställas med kompletterande sändningslösningar och t.o.m. ändring eller flyttning av huvudsändningsstationen, bör de som orsakar störningen förpliktas att ersätta bygg- och underhållskostnaderna.

Etelä-Pohjanmaan liitto (Södra Österbottens förbund)

I sin helhet är bedömningsprogrammet gjort på behörigt sätt och med hjälp av programmet kan man på ett övergripande sätt bedöma projektets konsekvenser både för områdets natur och för människorna. Bedömningens betydelse framhävs i detta projekt på grund av att det är så stort och sannolikt har omfattande konsekvenser.

I programmet igenkänns den fastställda helhetslandskapsplanen för Södra Österbotten och Etapplandskapsplan 1 som styr vindkraftsbyggandet. I landskapsplanens utkastskede har området i Rajamäenkylä på grund av vindförhållandena och områdets miljövärden inte fastställts höra till gruppen med de mest potentiella områdena för vindkraft. Området har dock senare tagits med i planlösningen med beslut av landskapsstyrelsen. Södra Österbottens förbund förbereder också två andra etapplandskapsplaner, etappplan III för torvproduktion och myrnaturskydd. Denna plan kan också ha betydelse för projektet i denna bedömning.

Det bör observeras att enhetliga avgränsningsvärden används i landskapsplanen, vilket betyder att vindkraftsområdets storlek och form kan avvika från projektområdets eller generalplansområdets gränser. På grund av landskapsplanens allmänna karaktär bör parkens slutliga gränser preciseras som en del av den mera detaljerade planeringen. Här har informationen som framställs i miljökonsekvensbedömningen mycket stor betydelse.

I bedömningen bör man fästa särskild uppmärksamhet på kraftledningarna som kommer att byggas, vilka i detta fall kan bli avsevärt långa. Långa högspänningsledningar kan ha t.o.m. större miljökonsekvenser än själva vindkraftsparken.

Av invånare i parkens verkningsområde har det inkommit bekymrad respons. I bedömningen bör man därför fästa särskild uppmärksamhet på de sammantagna konsekvenserna som invånarna i byarna utsätts för och på god växelverkan med befolkningen. På detta sätt tryggas också projektets avancemang i olika skeden. Bedömningen av samkonsekvenserna är även i övrigt viktigt på grund av den exceptionellt rikliga vindkraftsprojekteringen i området.

I fråga om konsekvenserna för områdesanvändningen är det i programmet skäl att nämna att området inte längre passar för bostads- eller fritidsbyggnande på grund av konsekvenser från buller och reflexer.

I fråga om konsekvenserna för naturen bör fiskgjusen som häckar i området beaktas tillräckligt. Det bör tas fram tillräckligt med information om hur gjusen rör sig och om fångstrikningarna till stöd för placeringen av kraftverken. I landskapsplanen används kategoriskt en två kilometers skyddszon från dagrovfåglars bo och från potentiella häckningsområden. Gjusen fångstvatten kan dock sträcka sig längre bort än så. I vindkraftsparkens område finns flera myrar med betydande naturvärden, vilka har förts fram på ett bra sätt i programmet. I bedömningsförfarandet måste man utreda om de eventuellt ska införas i det aktuella kompletteringsprogrammet för skydd av myrar och hur det påverkar planeringen av parken.

Fingrid Abp

Fingrid och den projektansvarige har preliminärt diskuterat metoden för anslutning av vindparken till elnätet. Möjliga kopplingspunkter till stamnätet är Kristinestads elstation i Kristinestad eller eventuellt en ny elstation i Arkkukallio i Storå. Båda kopplingspunkterna fordrar att den projektansvarige bygger en ny 110 kV:s anslutningsledning från projektområdet till Fingrids elstation. I bedömningsprogrammet framförs delvis felaktig information om elöverföringen, vilken bör preciseras i beskrivningsskedet.

Meteorologiska institutet

Meteorologiska institutet har inget att anmärka på bedömningsprogrammet.

Storå kommun

I sitt utlåtande framför Storå kommun att MKB-beskrivningen bör göras enligt omfattningen i alternativ 1. En viktig del av konsekvensbedömningen är de kumulativa samkonsekvenserna av projektet och övriga projekt i närområdet. Dylika samkonsekvenser som bör bedömas är främst konsekvenserna för landskapet och fågelbeståndet samt störningar på grund av ljus och skuggor.

Viltvårdsföreningen Isojoen-Karijoen riistanhoitoyhdistys

I sitt utlåtande konstaterar föreningen att förutom under byggtiden orsakar projektet inga betydande olägenheter för villebrådet och hindrar inte användning av området för jakt.

Trafikverket

I sitt utlåtande konstaterar Trafikverket följande: Vid transport av kraftverksdelar måste landsvägarnas, broarnas och trummornas bärkraft säkerställas i god tid innan transport. Om det konstateras att det finns behov av att förstärka konstruktionerna, planeras och genomförs åtgärderna på den projektansvariges bekostnad. Detta gäller också eventuell tillfällig flyttning av belysningsstolpar och trafikmärken samt vidgande av anslutningar.

Allteftersom planeringen framskrider bör uppmärksamhet fästas på trafiksäkerheten under pågående bygge. I MKB-beskrivningen är det bra att på kartan visa eventuella ruttor för transport av kraftverksdelarna.

I projektområdets närhet finns inga järnvägar eller vattentrafikleder, varför Trafikverket inte har något att anmärka i fråga om dessa.

Forststyrelsen

MKB-programmet för Rajamäenkylä gäller en stor, regionalt betydande vindkraftspark i ett område som inte har märkts ut som vindkraftsområde varken i den gällande landskapsplanen för Södra Österbotten (Landskapsplanen 2005) eller i utkastet till Etapplan 1 Vindkraft som preciserar landskapsplanen (Södra Österbottens landskapsplan: Etapplan 1–Vindkraft, planbeskrivning. Utkast 28.5.2012). Projektområdet har inte heller bedömts i fågelutredningen för Södra Österbotten (Södra Österbottens landskapsplan: Etapplan 1–Vindkraft. Konsekvenser för fåglarna, Peltonen & Saartenoja, Södra Österbottens förbund 2013). I Södra Österbottens vindkraftsutredning (Södra Österbottens förbund 2012) konstateras att projektområdet är ett möjligt vindkraftsområde.

Projektområdet ingår inte i de planer som styr allmän verksamhet på landskapsnivå. Att inleda en konsekvensbedömning är möjligt på basis av behöriga utredningar. Bedömningsprogrammet är tydligt och innehåller preliminär basinformation. Natur- och fågelutredningarna som ska göras har beskrivits på allmän nivå. Metoderna och utredningarnas tillräcklighet och osäkerhetsfaktorer som ansluter sig till dem kan ännu inte bedömas på basis av det som framförts. I detta skede tackar Forststyrelsen dock för att skyddsområdena runt projektområdet har beskrivits på behörigt sätt (bild 26).

I projektområdet finns inga skyddsobjekt eller statlig mark som har reserverats för skydd. I närheten av projektområdet finns flera skyddsobjekt som administreras av Forststyrelsen, t.ex. av Natura 2000-områdena ligger Lappfjärds ådal på ca 1,5 km:s och Iso Kaivoneva på ca 3 km:s avstånd. Projektområdets och närområdets naturvärden och eventuella konsekvenser som de utsätts för bör utredas på ett övergripande och omsorgsfullt sätt. I bedömningsprogrammet sägs att i fråga om Hanhikeidas, som ligger på ca fyra kilometers avstånd, görs bedömningen som prövning av behovet av Naturabedömning då man utreder om projektet förutsätter en egentlig Naturabedömning. Forststyrelsen anser att detta är ett bra betraktelsesätt. I projektområdet och i dess närhet finns naturliga myrar. För fåglarna, som använder projektområdet som matområde eller rastområde under flyttningstiden, kan vindkraftverken orsaka betydande kollision- och hinderkonsekvenser. På basis av preliminära uppgifter

häckar rovfåglar både i själva projektområdet och i områdets närmiljö. Enligt uppgift finns också observationer av flyttande fågelflockar i synnerhet i projektområdets västra del i Ohrikylä, trots att Suupohjan lintutieteellinen yhdistys har bedömt att de huvudsakliga flyttsträcken går förbi projektområdet. Här framhävs variationerna från år till år bl.a. i fråga om väderleksförhållandena.

Forststyrelsen poängterar att i utredningarna under perioden 2014 bör man granska var närområdets flyttsträck går och var rastområden ligger samt fåglarnas flygsträck över projektområdet mellan bona och matplatserna. Särskild uppmärksamhet bör fästas på arterna i de närliggande Natura 2000-områdena (utöver SPA-områdena även SCI-områden där det finns beaktansvärda arter; närmast det rika fågelbeståndet på Iso Kaivoneva) samt på förekomsten av gjuse och fågelns beteende (bl.a. häckningstid och ungarnas flygövningar). Bedömning av risker i anslutning till konsekvenser av kollisioner och hinder som hör samman med fåglarnas grundbeteende är mycket viktigt. I utredningarna bör dessutom beaktas förekomsten av arter som gynnar enhetliga skogsområden i projektområdet och bedömas hur splittringen av skogen som vindkraftverken medför inverkar på arterna som lever i skogarna.

I bedömningsprogrammet nämns att samkonsekvenserna av vindkraftverken i projektområdet och i näromgivningen kommer att bedömas med hjälp av tillgänglig information. Forststyrelsen framhäver att utredning av mångskiftande samkonsekvenser så noggrant som möjligt är mycket viktigt, trots att genomföringen av projekten ännu är öppen. I bedömningen av samkonsekvenserna framhävs bl.a. natur- och landskapsvärdena. I och med samkonsekvenserna kan kollisions- och störningsriskerna samt följderna av splittrade skogar mångdubblas. Om vindparksområdena blir olämpliga och fåglarna undviker dem kan det bli ödesdigert för exempelvis hönsfåglar och arter som gynnar enhetlig skog ifall ersättande, lämplig livsmiljö inte finns i närområdet. Forststyrelsen anser att ett täckande program för uppföljning av konsekvenserna bör framföras i bedömningsbeskrivningen.

Forststyrelsen begär också att ändringar av landskapsutsikten undersöks sett från två betydande natur- och rekreationsobjekt av landskapsintresse. Avståndet från kanten av Rajamäki vindkraftspark i västsydvästlig riktning mot Bötomborgen är som kortast ca 5 km och i sydostlig riktning till Lauhanvuoris topp ca 11 km. Bötomborgens naturstigar är populära och vandrare rör sig också mycket utanför rutterna t.ex. i området av Bötomborgens södra berg. Från Bötomborgen i östsydostlig riktning blir Rajamäki vindkraftspark ett objekt som förändrar landskapsutsikten. Fjärrlandskapet förändras också från utsiktstornet i Lauhanvuori nationalpark när man ser mot nordväst. Enligt besöksundersökningen från år 2007 är utsiktstornet på Lauhanvuori med sin hinderfria utsikt i alla riktningar en av de största orsakerna till att besökarna kommer till denna nationalpark. Om landskapet förändras på dessa utsiktsplatser som används året runt, kan det på ett betydande sätt inverka på besökarnas upplevelse.

Bildmontage bör framföras för landskapen som öppnas från Bötomborgen, utsiktstornet och rutterna samt för utsikten från utsiktstornet på Lauhanvuori mot

Rajamäki vindkraftspark. I samband med bildmontaget av landskapen är det bra att bifoga en karta, av vilken framgår var bilderna har tagits.

I bedömningen av konsekvensernas betydelse sägs att man använder en femgradig klassificering (punkt 5.2). Bedömningen av betydelsen är mycket viktig, men samtidigt mycket svår att göra. Forststyrelsen uppmanar till att omsorgsfullt öppna definitionerna av de olika graderna i bedömningsbeskrivningen och till att motivera användningen av dem för varje konsekvens. Om information saknas bör försiktighetsprincipen tillämpas.

Satakuntaliitto

I sitt utlåtande konstaterar Satakuntaliitto att gränzonen mellan Österbotten och Satakunta ett internationellt viktigt område med avsikt på fågelflyttningen som går via Bottenhavets kust. Området är också ett viktigt häckningsområde för många stora rovfåglar, hönsfåglar, storlom samt nattskärar. I bedömningsprogrammet fäster Satakuntaliitto uppmärksamhet främst på konsekvenserna för fågelbeståndet. Om de planerade vindkraftsområdena vid Bottenhavets kust genomförs har de sannolikt också kumulativa konsekvenser som sträcker sig ända till populationsnivå. I bedömningsprogrammet har överhuvudtaget ingen uppmärksamhet fästs på detta.

Bedömningsprogrammet bör kompletteras med granskningar på populationsnivå med avsikt på de sammantagna konsekvenserna åtminstone för sädgås, tjäder och storlom. I bedömningen måste både direkta och indirekta konsekvenser i anslutning till förändringarna av livsmiljön beaktas såsom även konsekvenserna av kollisionsrisk och flyttsträck. Utredningarna om fågelbeståndet ska enligt planerna utföras främst bara i projektområdet och dess omedelbara närhet. I närheten av området kan det finnas lämpliga häckningsområden för t.ex. storlom och andra arter som är känsliga för vindkraftsproduktion. Ur konsekvensbedömningens synvinkel måste man veta t.ex. i vilken riktning från häckningsområdena storlommen gör sina matflygningar.

I bedömningsprogrammet beaktas varken etappplansplan 1 för Satakunta som är hos miljöministeriet för fastställelse eller landskapsplanen för Satakunta som har fastställts av miljöministeriet år 2011.

Skogscentralen, regionenheten i Södra och Mellersta Österbotten

Skogscentralen ger följande utlåtande: I projektområdet finns 28 objekt enligt 10 § i skogslagen, sammanlagt 21,2 ha. I området finns 86 nyckelbiotoper enligt skogscertifieringen på sammanlagt 410,8 ha. I projektområdet finns 9 miljöstödsobjekt, sammanlagt 9,2 ha. Byggnad av vindkraftverkan och de färdiga vindkraftverken fordrar ett visst utrymme. Dessutom byggs nya vägar och elledningar för byggnad och underhåll av vindkraftverken. Ovan beskrivna åtgärder utförs huvudsakligen i skogsmark, vilket betyder att områdena helt eller delvis upphör att användas för skogsbruk. Skogscentralen framhäver att begränsningarna som vindkraftsparken medför för skogsbruket bör vara så små som möjligt. Underhållsskärningar till vindkraftsparken och i synnerhet transporterna under byggtiden sliter mycket på vägarna i området och i synnerhet vägarna av lägre klass kan skadas. Skadade vägar måste istandsättas och detta medför kostnader. Det bör framföras en beräkning om vad byggnad

det av nya vägar och istandsättning av gamla vägar kostar. Dessutom framför Skogscentralen att ansvaret för ovan nämnda kostnader bör överenskommas på förhand innan projektet inleds.

Österbottens museum

Landskapets och kulturmiljöernas värden eller avsaknaden av dem och konsekvenserna för konstaterade värden och värden som ska utredas kommer att bedömas och det ser inte ut att finnas något att anmärka på sättet att sammanställa beskrivningen. MKB-förfarandets förlopp har framförts tydligt i programmet.

Museet påpekar att det finns att förtydliga i planeringsförutsättningarna för Rajamäkiprojektet, som i fråga om planberedningen ligger i deltagande- och bedömningsplanskedet. Såsom i programmet sågs, har projektet inte anvisats som utredningsområde i utkastet till etappplan 1 som styr vindkraftsbyggandet i Södra Österbotten. Miljöministeriet förutsätter dock att regionalt vindkraftsbyggande ska basera sig på landskapsplanen (Miljöförvaltningens anvisningar 4 | 2012 s.19). Elöverföringen som framförs i programmet och projekttätheten i regionen, dvs. de totala konsekvenserna för landskapet, kulturlandskapet, fornminnena och den bebyggda kulturmiljön är en gemensam utmaning för alla projekt i Sydösterbotten. Placeringen av vindkraften i Södra Österbotten är under arbete och öppen i fråga om projektområdet. Det förblir oklart vad dimensioneringen av de nu angivna planeringsalternativen grundar sig på. Med beaktande av att Museiverket har uttryckt att etappplanen som styr vindkraftsbyggandet i Österbotten medför skadliga konsekvenser för Lappfjärds ådal och att det i den år 2005 fastställda landskapsplanen för Södra Österbotten är frågan om exakt samma ådal som bör värnas regionalt och som är viktig med avsikt på kulturmiljön, behövs en precisering av hur de nu framförda alternativen anses vara genomförbara i bedömningens utgångsläge. I fråga om behovet av miljötillstånd konstaterar museet att projektområdet ligger i två kommuners område och på landskapsgränsen, vilket betyder att miljötillståndsprövningen sannolikt görs av Regionförvaltningsverket och inte kommunerna.

Utan att ta ställning till alternativen för Rajamäkiprojektet, konstaterar museet om bedömningsförfarandets avancemang samtidigt med planeringen att istället för att förfarandena löper parallellt bör de följa efter varandra så att miljökonsekvenserna som har utretts ligger till grund för planlösningarna.

Huvudstaben

Enligt 24 § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) bör de riksomfattande målen för områdesanvändningen beaktas. Utöver specialmålen för byggande av vindkraft bör även specialmålen för försvaret och militärflyget (kapitel 4.2 fungerande regionstruktur och kapitel 4.5 fungerande kommunikationsnätverk och energiförsörjning) beaktas. Den mest betydande och omfattande konsekvensen av vindkraftverken riktas till sensorsystemen som används i försvarsmaktens territorialövervakning. Vindkraftsaktören eller planläggaren ansvarar för att utreda radarkonsekvenserna. Om det behövs en utredning av radarkonsekvenserna, bör den göras senast i den detaljerade planeringen.

Vindkraftsprojektet i Rajamäenkylä har beretts tidigare och i anslutning till detta har försvarsmakten gett utlåtande till vindkraftsaktören om Rajamäki vindkraftsparks godtagbarhet enligt referenshandling 1. Enligt utlåtandet motsätter sig försvarsmakten inte byggandet av vindkraftverk i området av Rajakylä i Bötom och Storå.

Huvudstabens logistikavdelning framför att rubriken i punkt 1.8.9 ändras till följande *Försvarsmaktens godkännande* och att åsikten som Huvudstabens logistikavdelning har framfört i sitt utlåtande beaktas i texten under denna punkt.

Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet

Med tanke på förekomsten av vilt är projektområdet närmast genomsnittlig ekonomiskog. Lappfjärds å–Storå avrinningsområde har värdefullt fiskbestånd: havsöring och harr stiger upp i ån och i det nedre loppet av ån även vandringsik. Av MKB-programmet framgår inte hur man har för avsikt att följa upp konsekvenserna för fiskbeståndet eller hur man ska försöka förebygga eventuella skadliga konsekvenser. I MKB-programmet rapporteras inte med hur stora insatser som områdets fågelutredningar ska göras, vilket betyder att planens kvalitet kan inte bedömas. Vid planering av utredningarna måste man beakta att de skadliga konsekvenserna t.ex. för tjäderspelet inte begränsar sig bara till det byggda området, utan skadeverkningarna riktas på grund av indirekta faktorer såsom vindkraftverkens buller och trafikstörningar, till ett större område än till omedelbar närhet av de utbyggda områdena.

Finlands naturskyddsförbunds Österbotten distrikt r.f.

Projektets MKB-program är knapphändigt gjort, men innehåller huvudparten av de aspekter som måste utredas. I programmet bör man beakta samkonsekvenserna samt också anskaffningen av marksubstanser och störningarna under byggtiden. Problemet med områdets vindkraftsprojekt är dock dess konsekvenser för det regionalt "vildmarksaktiga" området. Hela projektområdet är så gott som obebyggt, skogsbeklätt och försumpat, där det ställvis finns fritidsbebyggelse och många små naturobjekt och naturliga myrar. Trots att området till största del är skogsbruksmark, utgör det en obebodd och omfattande skogsregion med tämligen mångsidig och varierande natur. Vindkraftsprojektet splittrar området med ett nätverk av vindkraftverk, elledningar och servicevägar.

I planeringsskedet bör det allt bättre granskas möjligheterna till att förena placeringen av vindkraftverk i närheten av vägar och annan infrastruktur och inte förlägga kraftverkbyggnader och bifunktioner mitt i vildmarksskogen så att de inte märks.

I Rajamäki vindkraftsprojekt bör det framföras fler alternativ som är verkliga. Dessutom bör man bedöma radikalt mindre byggnadsvolym och placering av kraftverksområdena a) glesare och i närheten av vägsträckningar samt b) så att vindkraftverken riktas till flera områden och tätare.

I området bör det utföras omfattande natur- och fågelutredningar och ovillkorligen bör uppföljningen av fåglarnas flyttning vara tillräckligt omfattande och långvarig i fråga om stora rovfåglar och andra flyttande artgrupper. Natur- och

fågelutredningarna bör framföras med fotografier och skilt för varje byggplats och inte som ett sammandrag av allmän karaktär.

I fråga om elöverföringen bör det framföras även andra än de alternativ som framförs i programmet. I detta skede anses inte dessa vara bra eller fungerande, eftersom man inte vill ha en endast ny elledning i området av Heikkilänkylä och Vanhakylä utöver elstationen som nyligen har byggts och ledningsgatan.

I planeringen av kraftverken bör man också beakta markdräneringen och avledande av vatten, eftersom projektet kommer att lägga under sig en avsevärt stor markareal som i viss utsträckning bör dikas och basdräneringen säkerställas. Dessa förändringar kan ändra på vattnets strömning. Framförallt byggande av vägnätet ändrar de nuvarande vattnens strömning. Vattenlagen som trädde i kraft år 2012 bör beaktas i planeringen, eftersom man kan bli tvungen att bygga ledningsgatorna och skogsvägarna genom objekt som klassificeras som vattendrag.

På kartan visas redan 16 vindkraftsprojekt, av vilka största delen är parkprojekt med tiotals vindkraftverk. Ett av de besvärligaste områdena anser vi vara området Dagsmark, Lakiakangas (2 st) och Rajamäenkylä med fyra stora vindkraftsparker som fyller upp nästan hela Dagsmark, Vanhakylä och den södra delen av Bötom.

Finlands viltcentral

Ledamöterna i Österbottens regionala viltråd har framfört sin åsikt om bedömningsprogrammet, vilken har använts i utlåtandet. Finlands viltcentral konstaterar att bedömningsprogrammet i huvuddrag har gjorts på det sätt som ärendets omfattning förutsätter. Finlands viltcentral anser att områdets interna elöverföring bör byggas som jordkabel för att det ska inträffa så få kollisioner med luftledningar med dödlig utgång som möjligt bland skogshönsfåglarna. I bedömningsprogrammet konstateras att det på området byggs ett tillräckligt antal transformatorer, varifrån elektriciteten till huvudelnätet leds antingen i luftledningar eller i jordkablar. Finlands viltcentral konstaterar att luftledningarnas konsekvenser för skogshönsfåglarna bör bedömas i MKB-programmet även i fråga om elektriciteten som leds till huvudnätet. Konsekvenserna för rekreationsanvändningen inklusive jakten bör beskrivas tillräckligt noggrant i bedömningsprogrammet. Konsekvenserna för rekreationsanvändningen bör granskas även med tanke på följderna på grund av att områdets särdrag kommer att förändras. I praktiken splittrar det ca 8000 hektar stora området hela skogsområdet i det aktuella området och det finns i framtiden ingen plats där det inte skulle synas vindkraftverk. Eventuella risker som vindkraftverken orsakar, t.ex. nedfallande is, bör tas upp i bedömningsprogrammet. Finlands viltcentral anser att bedömningen av projektens samkonsekvenser bör genomföras omsorgsfullt. Exempelvis konsekvenserna av flyghinder för flyttfåglarna bör granskas ur synvinkeln för samkonsekvenser av alla projekt i området. Finlands viltcentral konstaterar att det är viktigt att i bedömningsprogrammet begrunda tillgängliga metoder och lösningar för att lindra eventuella negativa konsekvenser för faunan och fågelbeståndet.

Samkommunen Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä, miljö-tjänster

Miljötjänsten är bekymrad över samarbetet mellan olika vindkraftsprojekt. Miljötjänsten anser att det skulle vara bra om det skulle vara möjligt att beakta samkonsekvenserna av de planerade vindkraftsparkerna och först efter det utreda noggrannare projektspecifika konsekvenser.

Sydösterbottens kustregion är t.ex. ett viktigt flyttsträck för fåglar. Miljötjänsterna anser att det är viktigt att i MKB-förfarandet bedöma de olika projektens samkonsekvenser i synnerhet för fågelbeståndet och landskapet.

Miljötjänsten anser att Sydösterbottens kustregion skulle bli ett anseeligt ljushav om alla vindkraftsparker byggs, vilket återigen skulle medföra oskäligt besvär i verkningsområdet. I MKB-beskrivningen för Rajamäenkylä bör man också bedöma samkonsekvenserna av de olika projektens flyghinderljus.

Byggandet av vindkraftsparken fordrar massivt jordbyggnadsarbete och anseliga mängder stenmaterial. I MKB-beskrivningen är det skäl att bedöma, var det aktuella materialet ska tas.

Trafiksäkerhetsverket Trafi

Trafiksäkerhetsverket påpekar att i flyghindertillståndet är hindrets största räckvidd (maximala höjd) från markytan vid hindret. Hindret är betydande och det måste förses med flyghinderljus i enlighet med villkoren till tillståndet. Den som ställer upp hindret bör säkerställa i enlighet med förfarandet med flyghindertillstånd att flygsäkerheten eller lufttrafiken inte utsätts för fara eller skada. För att klargöra detta framför Trafiksäkerhetsverket att det på vindparkens område bör framgå den högsta hinderhöjden mätt från markytan.

Ovan fokuseras på flygtrafiken, men ur trafikens säkerhetssynvinkel bör även eventuella konsekvenser för andra trafikformer utredas på den planerade platsen för vindkraftsparken.

Åsikt 1.

Åsiktsframföraren påpekar att Pohjasjärvi inuti vindkraftsparken förblir i naturtillstånd trots att vindkraftsparken byggs. Sjön kan således inte vara ett hinder för byggande av den planerade vindkraftverken i området.

Åsikt 2.

Projektet har planerats för nära byarna och är överdimensionerat för det tillgängliga området. Av detta följer oskäligt besvär för olika naturvärden och arter samt invånarna. Markägarna har ansökt om istandsättningsplan för Pohjoisjärvi. Planens gräns bör ligga minst ca 2 km från sjön. Avståndet från de befintliga bostäderna eller sommarbostäderna i området till planernas gräns bör vara minst 2 km. Bullerolägenheter har undersökts mycket och en 2 km:s gräns garanterar ännu inte med säkerhet att buller inte skulle förekomma. Det bör finnas noggranna planer om elöverföringsledningarna och byggsätten (luft/jordkabel) och deras sträckningar innan projektet går vidare. Även andra än skogs/markfastigheterna i planområdet för vindkraften lider av elledningarna. Kommunerna bör respektera markägarna och invånarna och inte bara

tänka på inkomsterna och bättre sysselsättning, som inte ännu kan konstateras bli verklighet.

Åsikt 3.

Åsikten har undertecknats av sex personer. Vindkraftsplanen (etapplan 1) för Södra Österbotten är endast i utkastskede. I utkastet som är framlagt på förbundets webbplats nämns inte området i Rajamäenkylä, men det har ändå tagits med i planberedningen genom beslut av Södra Österbottens förbunds styrelse 23.9.2013. Således har landskapets invånare inte haft möjlighet att framföra egna åsikter om utkastet.

Eftersom ett planförslag inte har funnits, har man på motsvarande sätt inte heller kunnat anmärka på det, och eftersom planen inte är godkänd, har man inte kunnat besvara sig över den. Landskapsplansprocessen har således inte fungerat enligt lagen med hänsyn till invånarna i landskapet.

Dessutom är en delgeneralplan för Rajamäenkylä under arbete, trots att landskapets vindkraftsplan ännu inte har vunnit laga kraft, vilket betyder att landskapsplanläggningens styrande effekt inte verkställs på det sätt som framförs i planutkastet.

Invånarna i de närliggande byarna och deras dagliga välmående skulle avsevärt försämrats på grund av bullret som vindkraftverken orsakar, det splittrade skogsområdet, försvunnen naturfrid och riskfylldheten att vistas i vindkraftsområdet (is och risk för att rotorbladen går sönder).

Det är särskilt viktigt att observera att på den andra sidan av både Vanhakylä, Pohjanpuoli och Ohrikylä planeras också en vindkraftspark, Lappfjärd–Lakiakangas, i vilken antalet vindkraftverk är ca 50+50. De närmaste kraftverken i Lakiakangas skulle stå bara 1–2 km från de nämnda byarna.

Lappfjärds å hör till Naturprogrammet, men nämns inte i bedömningsprogrammet tillsammans med de övriga Naturaområdena och har inte heller märkts ut på kartan i bild 26.

I bedömningsprogrammet tas inte heller upp eventuell urlakning av sulfatjordar ut med ytvattnen ut i ån i samband med byggandet av kraftverkens fundament och behövliga vägar och diken eller sulfatets inverkan i ån, bl.a. på havsöringsbeståndet, trots att man å andra sidan berättar att hela projektområdet hör till åns avrinningsområde.

Pohjasjärvi, i vars omedelbara närhet flera vindkraftverk har märkts ut, är den enda sjön i närheten av Vanhakylä och Ohrikylä. Tidigare har man planerat att göra sjön till en rekreationsplats för byinvånarna på samma sätt som Kodesjärvi i de södra delarna av Storå. Anläggande av rekreationsplatsen riskeras nu på grund av det aktuella projektet. I Södra Österbottens förbunds vindkraftsutredning ligger Pohjasjärvi också utanför gränserna för vindkraftsområdet.

Vanhakylä vattenandelslags vattentäkt Lähteen vedenottamo ligger vid stranden av Lappfjärds å, alldeles i början av Virsun tie som leder till projektområdet Rajamäki på platsen där Jätinmäki grundvattenområde, som nämns i utredningen, och Ristikangas grundvattenområdet korsas. Eftersom strukturen hos Jätinmäki grundvattenområde inte har undersökts noggrannare enligt bedömningsprogrammet, kan man inte säkert säga att det inte finns vattentäkter i Jätinmäki grundvattenområde. Även fiskodlingen i Vanhakylä tar rikligt med vatten ur egen brunn som ligger på Jätinmäki grundvattenområde.

Rapporten om uppföljningen av havsörnens flygaktivitet på Vöyrinkangas i Kauhajoki, som begärdes av Södra Österbottens förbund, kunde inte ges ut för läsning, eftersom rapporten hade klassificerats endast för myndighetsbruk, men lokala jägare har sett havsörnar röra sig i området av Virsunkeidas. Virsun lampi som ligger i området av Virsunkeidas har enligt jägarna på samma sätt ett rikligt bestånd av and och gås. Undertecknarnas egna observationer förstärker å sin sida uppgifterna som nämns i bedömningsprogrammet om att stora flyttfåglar, såsom trana och svan, använder åkeröppningarna i Vanhakylä som rast- och uppsamlingsområde. På den västra sidan av projektområdet, på åkrarna mellan Dagsmark och Alakylä i Bötom, vistades i våras mycket rikligt med gås.

Byggande av 110 kV:s elledningen enligt alternativ 2 på det sätt som framförs på karta 6 skulle splittra byarna Vanhakylä och Kärjenkylä. Mellan byarna längs Kärjenkylätie skulle ledningen ligga som närmast ca 2 km från Naturaområdet Hanhikeidas och alldeles bredvid, kanske delvis ovanpå, projektområdet Lappfjärd–Lakiakangas som är under planering. I alternativ 1 byggs en ny 50 meter bred ledningsgata bredvid de nuvarande ledningarna till Kristinestad, dit det är ca 30 kilometer. I början av sträckan skulle ledningen gå över åkrarna och bebyggelsen i Ohrikylä.

I sin helhet anser vi att det aktuella vindkraftsprojektet i Rajamäki inte alls bör genomföras på grund av de avsevärda olägenheter som projektet orsakar för områdets natur och människorna i närområdet. Det bör särskilt observeras att det även planeras många andra vindkraftsparker i området och om alla verkställs skulle många byar i området, såsom Vanhakylä, Pohjanpuoli och Ohrikylä omges av flera parker. Vi anser att detta är fullständigt oskäligt.

Åsikt 4.

Åsiktsframförarens sommarbostad ligger mellan vindkraftsparkerna i Lakiakangas och Rajamäki. Hur har man tänkt konstatera gränsen där de två bullerområdena går ihop, kommer bullret att öka eller minska? På denna plats finns ganska mycket bebyggelse på tre kilometers avstånd. Åsiktsframföraren anser att minimigränsen till bebyggelse bör vara två kilometer. Markbyggande i det aktuella området är så omfattande att det borde utredas hur man hindrar främmande ämnen, t.ex. kvicksilver som frigörs från marken m.m., från att rinna ut i Lappfjärds å med avrinningsvattnet.

Hösten 2013 förekom 19 tjäderhannar i området. Under 20 års tid har antalet orrehannar som kommer till Virsunkeidas för att spela varierat mellan 30 och 250 individer. Denna population rör sig i områdena Virsunkeidas-

Mesimäenkeidas och Ohrikeidas. Under samma period har 20–30 orrar spelat på hösten på åkrarna i Järvenkeidas–Pohjanpuoli och åkarna på den västra sidan av Pohjasjärvi. På Virsunkeidas finns en population med ca 30 ripor och även på Mesimäenkeidas finns en mindre population. På Hirsikangas i kanten av Lusikkakeidas finns en mindre population som ibland försvinner för att sedan komma tillbaka. Hök och fiskgjuse häckar på Virsunkeidas.

Om det bildas is är det en risk för dem som rör sig i området. Riskfaktorerna bör även i detta fall utredas.

För projekt av denna storlek bör man alltid kräva miljötillstånd, eftersom det ändå är frågan om användning av samhällets pengar. Dylika projekt ändrar för en lång tid framåt levnadsförhållandena, miljön och områdets användbarhet för invånarna som bor i området. När verksamheten upphör, och om bolaget som då bedriver elproduktionen är konkursmoget, vem är det då som städar bort skrotet. Kan det gå så att den som arrenderar ut marken ansvarar för problemen på den egna marken.

Åsikt 5.

Åsiktsframföraren frågar sig vem som ersätter bostädernas värdesänkning och vem som tar bort kraftverken när drifttiden är slut. Är det markägaren som hamnar att göra det?

Åsikt 6.

Åsiktsframföraren påpekar att projektområdet geologiskt är nästan helt och hållet täckt av strandavlagringar. Hela projektområdet är område för uppsamling av grundvatten. En noggrann utredning av grundvattnen och hur kraftverken eventuellt påverkar måste göras innan markberedningsåtgärder inleds. Området har i dag nästan orörd natur som används för skogsbruk och som klyvs av ett fåtal skogsbilvägar. Åsiktsframföraren är också bekymrad över eventuella förändringar i fråga om att vistas i området, rekreationsanvändningen, landskapet och områdets fauna. Dessutom anmärks på eventuella olägenheter av buller, ljus- och skuggbildningar, is- och brandfaran samt eventuellt ansvar för ersättning av skador. I utredningen saknas även information om varifrån gruset som behövs för byggandet ska tas och vem som bär kostnaderna för rivningen när verksamheten har upphört.

4. KONTAKTMYNDIGHETENS UTLÅTANDE

Om projektet framförs de aspekter som bör framföras enligt 9 § i förordningen om MKB-förfarandet (713/2006). Uppgifter om projektets syfte, projektområdet och den projektansvarige har framförts. De tekniska uppgifterna har framförts i stora drag, men måste preciseras i beskrivningsskedet.

Projektbeskrivning

Projektet, projektets utgångspunkter och läge har beskrivits tydligt. Projektets placering har framförts tydligt på en karta som visar kraftverkens riktgivande platser. Avsikten är att det ska byggas 80–107 vindkraftverk med cylinderkonstruktion och med en navhöjd på 140 meter. Rotorernas diameter är ca 131 m, vilket betyder att kraftverkens maximala höjd är 210 meter. Projektets tekniska beskrivning har framförts tillräckligt i bedömningsförfarandet. Projekthelheten, som omfattar kraftverk, elstation och servicevägar, framgår väl av projektbeskrivningen. Projektets livscykel, byggskedet, driften och nedläggning har beaktats på behörigt sätt. Åtgärder i anslutning till drift och underhåll av projektverksamheten har också specificerats. Projektets planeringsläge och avancemang till tillståndsförfarande har framförts tydligt.

Behandling av alternativen

Till MKB-förfarandets centrala egenskaper hör alternativgranskningen. Syftet med alternativgranskningen är att stöda beslutsfattandet genom att framställa information om projektets alternativa lösningar och deras konsekvenser. Slutresultaten borde vara att man hittar det optimalaste alternativet bl.a. i syfte att minimera miljökonsekvenserna. Enligt 9 § 2 punkten i förordningen om MKB-förfarandet (713/2006) ska i bedömningsförfarandet i behövlig mån framföras alternativ till projektet, även alternativet att avstå från projektet, såvida ett sådant alternativ inte av särskilda skäl är obehövligt.

I projektet framförs två alternativ och alternativet att inte genomföra projektet. Granskningen har gjorts för stålcyindertorn, där tornens navhöjd är 140 meter. Alternativen framförs tydligt och behandlingen är behörig. Enligt kontaktmyndighetens åsikt verkar antalet vindparksalternativ vara tillräckligt. Bristen kan anses vara att man inte säger på vilka grunder alternativen har valts ut. I bedömningsbeskrivningen är det skäl att framföra alternativens konsekvenser till den del det finns skillnader mellan alternativen t.ex. i fråga om landskapet, växtligheten, bullret och fågelbeståndet. I den fortsatta planeringen måste man kunna ta bort de kraftverk som på basis av granskningen inte är önskvärda. Möjligheterna till gemensam elanslutning med de andra vindkraftsprojekten i närområdet bör utredas.

Projektets anslutning till andra projekt

I bedömningsprogrammet behandlas de vindkraftsprojekt som är under planering och som den projektansvarige känner till. Kontaktmyndigheten konstaterar att samverkan med andra projekt i näromgivningen bör utredas i beskrivningsskedet.

Tillstånd och beslut som projektet förutsätter

I kapitel 6 framförs tillstånd och planer som projektet förutsätter. I kapitlet nämns ändringen av MBL som trädde i kraft 1.4.2011 och som berör särskilda stadganden om vindkraftsbyggande. Enligt tredje punkten i 77 b § i MBL ska, när en generalplan som styr utbyggnad av vindkraft utarbetas, utöver vad som annars föreskrivs om generalplaner, ses till att det är möjligt att ordna

vindkraftverkets tekniska service och elöverföring. I generalplaner för vindkraft planläggs endast vindkraftsområdet. Enligt lagens innehållskrav bör elöverföringen kunna ordnas. Av denna orsak är det viktigt att MKB-beskrivningen ger tillförlitliga svar på valet av genomförbara kraftledningsrutter så att generalplanen kan utarbetas. Utöver delgeneralplanen konstateras att projektet fordrar bygglov, utlåtande av försvarsmakten om projektets konsekvenser för flygsäkerheten och radarverksamheten samt flyghindertillstånd av Trafiksäkerhetsverket Trafi. Byggnad av kraftledningen fordrar bygglov enligt elmarknadslagen och tillståndet söks av Energimarknadsverket.

Kontaktmyndigheten tillägger att byggande av kraftledningen också kan fordra inlösningstillstånd av statsrådet.

I bedömningsprogrammet konstateras att projektet eventuellt behöver miljötilstånd enligt miljöskyddslagen på basis av lagen om grannelagsförhållanden (26/1920) samt tillstånd enligt vattenlagen (587/2011). Kontaktmyndigheten anser att behovet av miljötilstånd och vattentillstånd ska granskas i bedömningsbeskrivningen när konsekvensbedömningen har blivit klar.

Eventuella åtgärder på objekt enligt vattenlagen, såsom överskridning av naturliga bäckar, måste framföras och konsekvensernas betydelse bedömas med tanke på bevarandet av naturtillståndet på objekten.

NTM-centralen påpekar att vissa åtgärder eller konstruktioner som gäller vägområdet fordrar tillstånd. Byggnad av nya enskilda väganslutningar eller förbättring av de nuvarande anslutningarna fordrar anslutningstillstånd som beviljas av NTM-centralen. I skedet när projektet genomförs kan man dessutom behöva tillstånd för specialtransporter och tillstånd för arbete som utförs från väg. Byggnad av kabel, rör eller annan motsvarande konstruktioner i vägområdet förutsätter återigen ett avtal som görs upp med NTM-centralen.

Avgränsning av verkningsområdet

Konsekvensernas verkningsområde presenteras i kapitel 5.3. Kontaktmyndigheten anser att de framförda områdena i huvudsak är tillräckliga.

Konsekvensbedömningen

Bedömningsprogrammets syfte är bl.a. att berätta om metoderna, med vilka bedömningen utförs och beskriva miljöns tillstånd i sådan utsträckning att det är möjligt att identifiera konsekvenserna och rikta dem på rätt sätt.

Kontaktmyndigheten konstaterar, såsom i de flesta utlåtandena också konstateras, att uppgifterna om miljöns tillstånd som framförs i bedömningsprogrammet är knapphändiga. Den planerade konsekvensbedömningen har dock kunnat granskas tillräckligt. Bedömningen bör utföras med beaktande av utöver det som framförs i bedömningsprogrammet även med hänsyn till synpunkterna och kompletteringarna som framförs i detta utlåtande. Metoderna som används ska beskrivas i bedömningsbeskrivningen.

Konsekvenser för klimatet

Med vindkraft kan man påverka klimatet och luftkvaliteten genom att ersätta och minska energiproduktion som ger upphov till utsläpp. I bedömningsbeskrivningen kommer man att framföra utsläppsminskningen i egenskap av en beräkning i vilken projektets teoretiska energiproduktion jämförs med motsvarande produktion i t.ex. kolkondenskraftverk.

Kontaktmyndigheten anser att denna plan är tillräcklig.

Konsekvenser för samhällsstrukturen och näringsverksamheten

Projektets konsekvenser för samhällets infrastruktur och näringsliv utreds genom att granska lokala, regionala och riksomfattande markanvändningsplaner och –mål.

Kontaktmyndigheten poängterar att det i konsekvensbedömningen även bör beskrivas vilka begränsningar av markanvändningen som projektet medför i projektområdet och i det övriga verkningsområdet. I bedömningsbeskrivningen är det skäl att även bedöma om projektet kan ha negativa konsekvenser för vissa näringar såsom t.ex. turismen eller jord- och skogsbruket.

Konsekvenser för områdets användning

Byggandet av vindkraftsparken påverkar privatpersoners och näringsutövares möjligheter att använda området och dess närmiljö samt områdenas dragningskraft i användningssyfte. Konsekvenserna kommer att bedömas med hjälp av kartmaterial, information och erfarenheter från övriga vindkraftsprojekt samt enkäter som riktas till personer som använder närmiljön eller med intervjuer av personer.

Kontaktmyndigheten anser att bedömningsplanen är tillräcklig.

Konsekvenser för radarverksamheten och kommunikationsförbindelserna

Höga konstruktioner såsom vindkraftverk kan påverka radarsignalernas och kommunikationsförbindelsernas funktion. För konsekvensbedömningen begärs utlåtande av försvarsmakten, Ficora och Digita.

Kontaktmyndigheten konstaterar att om vindkraftsparken orsakar olägenheter för t.ex. kommunikationsförbindelserna, bör man på förhand innan projektet verkställs, komma överens om eventuella fortsatta åtgärder och vem som ansvarar för kostnaderna.

Konsekvenser för trafiken och farledshållningen

I fråga om trafiken bör man i beskrivningsskedet framföra antalet nya vägar och vägavsnitt som istandsätts. Behovet av att förbättra de befintliga vägarna bör utredas även i fråga om landsvägsnätet och broarna.

Konsekvenser för marken, yt- och grundvattnet

I bedömningsprogrammet bör man även beakta konsekvenserna för ytvattens kvantitet och inte bara deras kvalitet och framförallt på konsekvenserna för högvattenföringen. Både för Kyrö älvs och Lappfjärds ås avrinningsområden utarbetas som bäst planer för hantering av översvämningens riskerna, vilka syftar till att minska översvämningens riskerna.

I fråga om grundvattnen konstaterar kontaktmyndigheten att i projektområdet ligger en liten del av två klassificerade grundvattenområden (Karhunkangas II A och Jätinmäki). I närheten av projektområdet ligger dessutom Rajamäki grundvattenstation som upprätthålls av Finlands miljöcentral. Vindkraftverket som i alternativ två ligger nära gränsen till Karhunkangas grundvattenområde bör flyttas längre bort från grundvattenområdet och grundvattenstationens kontrollplatser. Vindkraftverken och nya vägar bör styras till platser utanför grundvattenområdet (inte enbart utanför bildningsområdena). Befintliga vägar kan vid behov breddas. När vägarna breddas/bärkraften utökas bör man ta hänsyn till testning av materialens godtagbarhet med avsikt på miljön och att nya diken inte får grävas eller befintliga fördjupas om bottenjorden inte har konstaterats vara tät med hjälp av undersökningar.

Med avsikt på bedömningen av konsekvenser för marken har kontaktmyndigheten inget att anmärka.

Konsekvenser för växtligheten och naturvärdena

Konsekvenserna för växtligheten och naturvärdena är lokala och framträder på platserna där vägarna och fundamenten byggs och där det finns arbetsområden under byggtiden. Projektets konsekvenser för växtligheten och naturvärdena bedöms på basis av resultaten från vegetations- och naturtypsutredningarna.

Kontaktmyndigheten påpekar att man i inventeringarna fokuserar på att lokalisera betydande objekt med avsikt på den naturliga mångfalden:

- Naturtyper som skyddas enligt naturvårdslagen (NaturvårdsL 29 §)
- Särskilt viktiga livsmiljöer enligt skogslagen (Skogsl 10 §)
- Naturtyper enligt vattenlagen (VattenL 11§)
- Förekomst av arter som fordrar särskilt skydd (NaturvårdsL 47 § / NaturvårdsF 21 §)
- Övriga förekomster av värdefulla arter (hotade eller regionalt betydande)
- Regionalt och lokalt representativa naturobjekt (bl.a. naturtyper i traditionella miljöer, objekt med gammalt trädbestånd, geologiskt värdefulla förekomster, naturliga skogar och outdikade myrområden)
- De värdefullaste naturobjekten enligt klassificeringen av naturtypernas hotgrad
- Värdefulla livsmiljöer med avsikt på fågelbeståndet och viltarterna

Det är viktigt att utredningarna görs av en erfaren person och att de ger information uttryckligen om området där vindkraftverken och övriga konstruktioner placeras och där byggandet ändrar växtligheten.

Konsekvenser för faunan

De framtida fågelutredningarna har beskrivits på allmän nivå. Utredningarnas tillräcklighet och osäkerhetsfaktorer i anslutning till dem kan ännu inte bedömas utgående från det som framförs. För fåglar som använder projektområdet som matområde eller rastområde under flyttningstiden, kan vindkraftverken orsaka betydande konsekvenser i form av kollisioner och hinder. På basis av preliminära uppgifter häckar rovfåglar både i själva projektområdet och i dess närmiljö. Enligt redogörelser har i synnerhet i projektområdets västra del i området av Ohrikylä också observerats flyttfågelflockar, trots att den ornitologiska föreningen Suupohjan lintutieteellinen yhdistys har bedömt att de huvudsakliga flyttsträcken går förbi projektområdet. Här framhävs variationerna mellan åren bl.a. i fråga om väderleksförhållandena.

I utredningarna bör man granska var flyttsträcken och rastområdena i närområdet ligger och fåglarnas flygrutter genom projektområdet mellan bona och matplatserna. Särskild uppmärksamhet bör fästas på arterna i närområdets Natura 2000-områden (utöver SPA-områdena dessutom SCI-områdena där det finns beaktansvärda arter; närmast det rika fågelbeståndet på Iso Kaivoneva) samt på förekomsten av fiskgjuse och fågelns beteende (bl.a. häckningstid och ungarnas flygövningar). Det är mycket viktigt att bedöma riskerna av kollisions- och hinderkonsekvenser i anslutning till fåglarnas grundläggande beteende. I utredningarna bör man dessutom beakta förekomsten av arter som gynnar enhetliga skogsområden i projektområdet och bedöma konsekvenserna av splittrade skogsområden på grund av vindkraftsparken och hur skogsarterna påverkas av detta.

Av MKB-programmet framgår inte hur man har för avsikt att följa upp konsekvenserna för fiskbeståndet eller hur eventuella skadeverkningar ska förebyggas. Man kan ännu inte bedöma hur täckande flygekorrs- och fladdermusutredningarna som utförs i projektområdet är. Även konsekvenserna för andra direktivarter bör bedömas med tillräcklig noggrannhet.

Konsekvenser för naturskyddsområdena

I bedömningsprogrammet sägs för Hanhikeidas, som ligger på ca fyra kilometers avstånd, görs bedömningen som prövning av behovet av Naturabedömning då man reder ut om projektet fordrar en egentlig Naturabedömning. Kontaktmyndigheten anser att detta förfarande är bra. I vindkraftsparkens område finns flera myrar med betydande naturvärde och de har förts fram på ett bra sätt i programmet. I bedömningsförfarandet måste det utredas om de eventuellt ska införas i kompletteringsprogrammet för skydd av myrar som just nu är under arbete och hur detta inverkar på planeringen av parken.

Konsekvenser för landskapet och kulturmiljön

I bedömningsprogrammet konstateras att bedömningen beaktar utöver Rajamäki vindkraftsparks konsekvenser för landskapet, även de kumulativa konsekvenserna av närliggande projekt. I projektområdets miljö utförs en land-

skapsanalys som sträcker sig minst 20 km från området. Dessutom görs en utsiktsanalys som sträcker sig minst 20 km från området. I bedömningen av landskapskonsekvenser utnyttjas fotomontage. I fråga om fornminnen används resultaten från fornminnesinventeringen som utförs i projektet som bakgrundsuppgift. I inventeringen följs Museiverkets kvalitetsanvisning för arkeologiskt arbete som publicerades våren 2013.

Kontaktmyndigheten har inget att anmärka på landskaps- och kulturmiljökonsekvenserna.

Bullerkonsekvenser

Bullret från arbetet under byggtiden är obetydligt och uppkommer främst av arbetsmaskiner som används på arbetsplatsen och trafiken på transportlederna. Mest buller orsakas av vindkraftverken när de är i drift. Vindkraftverkets roterande rotorblad orsakar ett brus som är specifikt för vindkraftverket och som uppstår när vinden träffar rotorbladet och ljudet reflekteras mot masten.

För att minimera bullerkonsekvenserna av vindkraftverksbyggandet är det viktigt att placera vindkraftverken tillräckligt långt från bebyggelse och andra bullerkänsliga objekt. Bullerkonsekvenserna måste förebyggas genom att ändra vindkraftverkens placering och slopa kraftverk som står på kritiska platser med avsikt på bullerkonsekvenserna. Skadeverkningarna av buller anses minimeras när planeringsriktvärdena för vindkraftsbyggandets medelljudnivå dag- och nattetid underskrids vid kontrollpunkterna.

Miljöministeriet har 28.2.2014 utfärdat tre anvisningar (miljöministeriets anvisningar 2/2014, 3/2014 och 4/2014) om dimensionering och konstatering av buller från vindkraftverk. Anvisningarna stöder tillämpningen av planeringsriktvärdena för vindkraftsbyggande som har utfärdats i miljöministeriets handledning 4/2012. I den fortsatta planeringen av projektet bör uppdateringen av bullermodellen och rapporteringen av uppgifterna i modellen göras i enlighet med de nya anvisningarna. I planen bör dessutom utfärdas bestämmelser som förebygger skadliga bullerkonsekvenser.

Kontaktmyndigheten påminner om att bullermodellerna bör göras både för buller under byggtiden och under tiden då vindkraftsparken är i drift. Modeller bör göras för alla projekialternativ.

Konsekvenser av skuggor och blinkningar

När solen lyser bakom vindkraftverket orsakar vindkraftverkets rotorblad rörliga skuggor. Skuggor och blinkningar uppstår bara under vissa tider på dygnet och året. Konsekvenserna av skuggbildningen från vindkraftverken modellerades med hjälp av programmet WindPRO. Modelleringen gjordes för både en så kallad verklig (real case) och en så kallad maximal situation (worst case).

Konsekvenser för människorna

Konsekvenserna för människorna hör ihop med andra bedömningsaspekter, i vilka konsekvenserna har samband med människornas levnadsförhållanden,

hälsa och trivsel. Dessa delkonsekvensområden är i synnerhet markanvändning och näringar, landskapet, buller- och skuggbildningskonsekvenser och rekreationsanvändning. Till stöd för bedömningen ordnas evenemang för allmänheten. Kontaktmyndigheten rekommenderar också att det utförs en enkät bland områdets invånare före och efter att projektet genomförts. I bedömningsprogrammet framförs inga konsekvenser som eventuellt vindkraftverkens belysning och flyghinderljus orsakar för bebyggelsen och faunan.

Gemensamma konsekvenser

Projektets miljökonsekvenser bedöms som helhet med beaktande av pågående verksamhet i området. Dessutom beaktas planerade projekt i den omfattning de uppskattas ha sammantagna konsekvenser med detta projekt. I detta skede har vindkraftsprojekten i närområdet identifierats som övriga projekt eller planer. Kontaktmyndigheten anser att granskningen är tillräcklig.

Förebyggande och minskning av skadliga konsekvenser

I bedömningsbeskrivningen framförs i enlighet med MKB-förordningen förslag till åtgärder som förebygger och minskar skadliga miljökonsekvenser. I beskrivningen bedöms åtgärdernas effekt och framförs, vilka åtgärder man har för avsikt att vidta i projektet. I beskrivningen bedöms dessutom risker i anslutning till projektet och beskrivs beredskapen för dem i form av en preliminär riskhanteringsplan.

Kontaktmyndigheten konstaterar att om projektet genomförs är det viktigt att ta i bruk metoder för att lindra skadliga konsekvenser. Granskningen av skadliga konsekvenser, hur de förebyggs och lindras bör åtminstone utföras för markanvändningen, människorna, rekreationsanvändningen, den värdefulla landskaps- och kulturmiljön samt den naturliga mångfalden, varvid särskild uppmärksamhet bör fästas på fågelbeståndet och de närliggande skyddsområdenas värden. I bedömningsbeskrivningen bör även granskas metoder för att förebygga risker och olyckssituationer under pågående bygge.

Jämförelsemetoder och antaganden i anslutning till bedömningen

Som metod för jämförelse av alternativen används en s.k. specificerad metod, i vilken framhävs beslutsfattande som utgår från olika värdegrunder. Under bedömningsarbetets förlopp bör man identifiera eventuella osäkerhetsfaktorer så övergripande som möjligt samt bedöma deras betydelse för konsekvensbedömningarnas tillförlitlighet. Osäkerhetsfaktorerna kan inverka på hur projektet avancerar och på förutsättningarna för beviljande av tillstånd.

Rapportering

Bedömningsprogrammet är till sin layout och sitt innehåll tydligt och lättläst. Texten har åskådliggjorts med flera kartpresentationer. Kartorna är tydliga och visar på ett åskådligt sätt uppgifterna om projektet.

Förslag till uppföljningsprogram

Enligt bedömningsprogrammet utarbetas i samband med utredningen av konsekvenserna en preliminär plan för innehållet i programmet för uppföljning av projektets miljökonsekvenser. Kontaktmyndigheten konstaterar att det i bedömningsbeskrivningen bör framföras ett tillräckligt detaljerat förslag på uppföljningsobjekt och –metoder. I uppföljningen av konsekvenserna bör man beakta konsekvenser som riktas både till människor och till naturen. Uppföljningsprogrammet bör innehålla de konsekvenser som undersöks samt tidtabeller för uppföljnings och rapportering. Rapporterna bör skickas utöver till kontaktmyndigheten även till kommunernas miljö/hälsovårdsmyndigheter.

Sammandrag av kontaktmyndighetens utlåtande och slutledningar

Miljökonsekvenserna ska bedömas på ett övergripande sätt under MKB-förfarandet. I sitt utlåtande om bedömningsbeskrivningen bör kontaktmyndigheten ta ställning till bedömningens tillräcklighet och projektets genomförbarhet. Förutsättningen för bedömningen är att det finns tillräckliga uppgifter om utredningarna och projektets konsekvenser. I bedömningsbeskrivningen måste det finnas ett sammandrag med stöd av 10 § i statsrådets förordning (713/2006) 10 §. Sammandragets syfte är att bidra till gestaltningen av sakhelheten och lättar hitta de bedömda miljökonsekvenserna i projektet än utan det. I bedömningsbeskrivningen måste också enligt 10 § i MKB-förordningen (713/2006) ges en utredning om hur kontaktmyndighetens utlåtande om bedömningsprogrammet har beaktats.

Kontaktmyndigheten anser att bedömningsprogrammet är lättläst och åskådligt. Antalet alternativ uppfyller kraven i MKB-lagen. Kraftledningsrutten är en del av projektet och konsekvenserna av den bör bedömas med samma vikt som konsekvenserna av vindkraftverkens byggande och deras drift. Bedömningsprogrammet innehåller i huvuddrag aspekterna enligt 9 § i förordningen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (713/2006). Det berättas dock ganska lite om metoderna som ska tillämpas och kontaktmyndigheten påpekar därför att miljöförvaltningens anvisningar bör efterföljas i bedömningen (anvisning för planering av vindkraftsutbyggnad, bullermätningar). Kontaktmyndigheten förutsätter att bedömningen kompletteras till de delar som framgår av utlåtandet.

UTLÅTANDET FRAMLAGT TILL PÅSEENDE

Ursprungliga utlåtanden och åsikter som har lämnats in under förfarandet sparas i Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbottens arkiv. Kontaktmyndighetens utlåtande skickas för kännedom till de som har gett utlåtande och framfört åsikter och som har uppgett sina adressuppgifter.

Kontaktmyndighetens utlåtande är framlagt för påseende fr.o.m. 11.7.2014 på NTM-centralen i Södra Österbottens webbplats miljo.fi/rajamaenkylavindkraftMKB och under en månads tid på de officiella anslagstavlorna i Storå kommun, Bötom kommun, Kauhajoki stad och Kristi-

nestads stad samt i dessa kommuners bibliotek på basis av den tidigare publicerade kungörelsen.

Miljöskyddschef PÄIVI KENTALA
Päivi Kentala

Överinspektör NIINA PIRTTINIEMI
Niina Pirttiniemi

Avgift 12 020 €, faktureras separat

Fastställande av avgiften och sökande av ändring i avgiften

Avgiften har fastställts enligt statsrådets förordning (3/2014). En betalnings-skyldig som anser att ett fel har begåtts vid fastställande av avgiften kan yrka på rättelse av avgiften hos Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten inom sex månader från att avgiften påfördes. Adress: Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten, ansvarsområdet för miljö och naturresurser, PB 262, 65101 Vasa, e-post: registratur.sodraosterbotten@ely-keskus.fi.

JAKELU/SÄNDLISTA O2 Finland Oy

TIEDOKSI/FÖR KÄNNEDOM

De som gett utlåtande och framfört åsikt
Finlands miljöcentral, bifogat 2 exemplar av bedömningsprogrammet

